

_____ *hokimligi*
maktabgacha va maktab ta'limi
boshqarmasi

_____ *maktabgacha va*
maktab ta'limi bo'limi tasarrufidagi
___-umumiy o'rta ta'lim maktabi
biologiya fani o'qituvchisi

_____ *ning*
20__-20__-o'quv yilida 7-sinflar uchun
biologiya fanidan III chorak

DARS

ISHLANMALARI

20__-20__-o‘quv yili 7-sinflar uchun biologiya fanidan fanidan
III chorak taqvim mavzu rejasi

№	O‘tiladigan mavzular rejasi	Soati	Dars o‘tkazish muddati	Dars o‘tkazilgan sana
1.	Nafas olishning mohiyati. O‘simliklarning nafas olishi	1		
2.	Odam va hayvonlarning nafas olishi	1		
3.	Laboratoriya mashg‘uloti. O‘simliklarning nafas olishini o‘rganish	1		
4.	Amaliy mashg‘ulot. Fotosintez va nafas olish jarayonlarini taqqoslash	1		
5.	O‘simliklarda moddalar transporti	1		
6.	Laboratoriya mashg‘uloti. O‘simliklarda moddalar transportini o‘rganish	1		
7.	Laboratoriya mashg‘uloti. Barglarning suv bug‘latishini o‘rganish	1		
8.	Umurtqasizlarning qon aylanish sistemasi			
9.	<i>Nazorat ishi-5</i>	1		
10.	Amaliy mashg‘ulot. Umurtqasizlarning qon aylanish sistemasini modellashtirish va taqqoslash	1		
11.	Umurtqalilarning qon aylanish sistemasi	1		
12.	Amaliy mashg‘ulot. Umurtqalilarning qon aylanish sistemasini modellashtirish va taqqoslash	1		
13.	Ayirish	1		
14.	Odam va hayvonlarning ayirishi	1		
15.	Amaliy mashg‘ulot. Odamning ayirish organlarini modellashtirish.	1		
16.	Tirik organizmlarning harakatlanishi	1		
17.	BSB – 6. (30 ball) Loyiha ishi. O‘simliklardagi fototropizm, fotonastiya, geotropizm hodisalarini kuzatish	1		
18.	Umurtqasizlarning harakatlanish organlari	1		
19.	<i>Nazorat ishi-6</i>	1		
20.	Laboratoriya mashg‘uloti. Tufelka infuzoriyasining harakatlanishini kuzatish	1		

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: Nafas olishning mohiyati. O‘simliklarning nafas olishi

Darsning maqsadi:

Ta’limiy maqsad: o‘quvchilarda mavzuga nisbatan qiziqish uyg‘otiladi, ular mavzu asosida kerakli bilim va ko‘nikmalar hosil qilish, mavzuga oid tarqatilgan topshiriqlarni yakka va guruh holatida o‘rganib, o‘zlashtirishga erishish. Suhbat-muhokama orqali o‘quvchilarning ongi mavzuni qay darajada o‘zlashtirganligini nazorat qilish.

Tarbiyaviy maqsad: hayvonot olamiga bo‘lgan qiziqishlarini oshirish, tabiatni sevishtga, uni asrab-avaylashga undash, o‘quvchilarni ekologik ta’lim-tarbiya ruhida tarbiyalash.

Rivojlantiruvchi maqsad: o‘quvchilarni mustaqil fikrlashga o‘rgatish, nutq madaniyatini oshirish, o‘z-o‘zini boshqarishga yo‘naltirish, hotirjamlik, topqirlik xususiyatlarini rivojlantirish, o‘quvchilarning fikrlash doirasini kengaytirish, darslik ustida mustaqil ishlash ko‘nikmalari, nutq va muloqot madaniyatini rivojlantirish.

O‘quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiyalar elementlari:

Kommunikativ kompetensiya:

o‘zi yashab turgan hududdagi hayvonlarni taniy olish, ularning nomlarini va yozilishini bilish.

Axborotlar bilan ishlash kompetensiyasi:

hayvonot dunyosi haqidagi ma’lumotlarni qaysi axborot vositalaridan olishni bilish, ulardan foydalana olish, hayvonot olami haqidagi ma’lumotlarni ajrata olish.

Dars turi: yangi bilim beruvchi, interfaol.

Dars jihozi: tarqatma materiallar, darlik, tarsviriy san’at turlariga doir ko‘rgazmalar, rasmlar, qalamlar, rasm daftari.

Texnik jihozlar: proyektor, kompyuter, multimedia, slaydlar.

Darsning metodi: og‘zaki, suhbat, amaliy va savol-javob.

Nazorat: o‘quvchilarning darsda faolligi kuzatilib, hisobga olib boriladi.

Baholash: o‘quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxirida e’lon qilinadi.

Darsning borishi:

№	Bo‘limlar	Vaqt
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O‘tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O‘quvchilarni rag‘batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: salomlashish, navbatchi axboroti, sinf va o‘quvchilarning darsga tayyorgarligi tekshiriladi, o‘quvchilar ehtiyojlari aniqlanadi.

II. O‘tilgan mavzuni mustahkamlash. o‘tilgan mavzu yuzasidan savol-javob o‘tkazish, uy vazifasini bajarilishini ko‘zdan kechirish.

III. Yangi mavzu bayoni:

Tirik organizmlar oziq sifatida o'zlashtirgan oqsil, yog' va uglevodlar oddiy moddalarga parchalanadi. Bu jarayon natijasida ajralib chiqqan energiya organizmlarning o'sishi, rivojlanishi, ko'payishi va boshqa jarayonlar uchun sarflanadi. Nafas olish – oziq moddalarning hujayralarda parchalanishi natijasida organizm hayot faoliyati uchun zarur bo'lgan energiyaning ajralishi bilan boradigan jarayon (6.1-rasm). Demak, organizmlar energiya hosil qilish uchun nafas oladilar. Hayvonlar oqsil, yog' va uglevodlarni tayyor holda qabul qiladi. O'simliklar esa organik moddalarni fotosintez jara-yonida karbonat anhidrid va suvdan hosil qiladi. Hosil bo'lgan organik moddalar nafas olish jarayonida parchalanadi. Hujayralarning funksional faolligi ortishi nafas olishning kuchayishi-ga olib keladi.

Organik moddalarning parchalanishi va energiya hosil bo'lishida kislorodning ishtirokiga ko'ra organizmlar ikki guruhga bo'linadi. Organik moddalarning parchalanishi kislorod ishtirokida boradigan organizmlar **aerob organizmlar** deyiladi. Aerob organizmlarga barcha o'simliklar, ko'pchilik hayvon, zamburug' va bakteriyalar kiradi.

6.1-rasm. Nafas olish jarayonida oziq moddaning parchalanishi va energiya hosil bo'lishi.

Organik moddalarning parchalanishi va energiya hosil bo'lishida kislorodning ishtirokiga ko'ra organizmlar ikki guruhga bo'linadi. Organik moddalarning parchalanishi kislorod ishtirokida boradigan organizmlar **aerob organizmlar** deyiladi. Aerob organizmlarga barcha o'simliklar, ko'pchilik hayvon, zamburug' va bakteriyalar kiradi (6.2-rasm).

6.2-rasm. Aerob organizmlar.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash:

1. Nafas olish nima?
2. Hosil bo'lgan energiya qanday jarayonlarga sarf bo'ladi?
3. Anaerob va aerob sharoitlarda nafas olish qanday ro'y beradi?
4. Nafas olish zanjiri nima va u qanday komponentlardan tuzilgan?

V. Darsni yakunlash: o'quvchini yutuq va kamchilliklarini muhokama qilish, rag'batlantirish.

VI. Uyga vazifani e'lon qilish: yangi mavzuni to'liq takrorlash va yangi mavzu yuzasidan bilimlarini mustahkamlab kelish.

O'IBDO': _____ (imzo) _____ (sana)

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: Odam va hayvonlarning nafas olishi.

Darsning maqsadi:

Ta'limiy maqsad: o'quvchilarda mavzuga nisbatan qiziqish uyg'otiladi, ular mavzu asosida kerakli bilim va ko'nikmalar hosil qilish, mavzuga oid tarqatilgan topshiriqlarni yakka va guruh holatida o'rganib, o'zlashtirishga erishish. Suhbat-muhokama orqali o'quvchilarning ongi mavzuni qay darajada o'zlashtirganligini nazorat qilish.

Tarbiyaviy maqsad: hayvonot olamiga bo'lgan qiziqishlarini oshirish, tabiatni sevishtga, uni asrab-avaylashga undash, o'quvchilarni ekologik ta'lim-tarbiya ruhida tarbiyalash.

Rivojlantiruvchi maqsad: o'quvchilarni mustaqil fikrlashga o'rgatish, nutq madaniyatini oshirish, o'z-o'zini boshqarishga yo'naltirish, hotirjamlik, topqirlik xususiyatlarini rivojlantirish, o'quvchilarning fikrlash doirasini kengaytirish, darslik ustida mustaqil ishlash ko'nikmalari, nutq va muloqot madaniyatini rivojlantirish.

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiyalar elementlari:

O'zini o'zi rivojlantirish kompetensiyasi:

shaxsiy o'quv maqsadlarini, zoologiya fanining mavzularini o'rganishda, referat mavzusini tanlashda oldiga qo'yilgan maqsadini ifoda eta olish;

hayvonot olami haqidagi o'rganganlarini, bilim va tajribalarni mustaqil ravishda muntazam oshirib borish; tabiatda o'z xatti-harakatlari bilan o'zini nazorat qila olish.

Ijtimoiy faol fuqarolik kompetensiyasi:

jamiyatda o'z o'rnini bilgan holda tabiatdagi voqea va jarayonlarga daxldorlikni his etish va hayvonotlarni muhofaza qilish ishlarida faol ishtirok qila olishi.

Dars turi: yangi bilim beruvchi, interfaol.

Dars jihozi: tarqatma materiallar, darlik, tarsviriy san'at turlariga doir ko'rgazmalar, rasmlar, qalamlar, rasm daftari.

Texnik jihozlar: proyektor, kompyuter, multimedia, slaydlar.

Darsning metodi: og'zaki, suhbat, amaliy va savol-javob.

Nazorat: o'quvchilarning darsda faolligi kuzatilib, hisobga olib boriladi.

Baholash: o'quvchilar bilimi reyting mezonlari asosida baholanib, dars oxirida e'lon qilinadi.

Darsning borishi:

№	Bo'limlar	Vaqt
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O'tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O'quvchilarni rag'batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

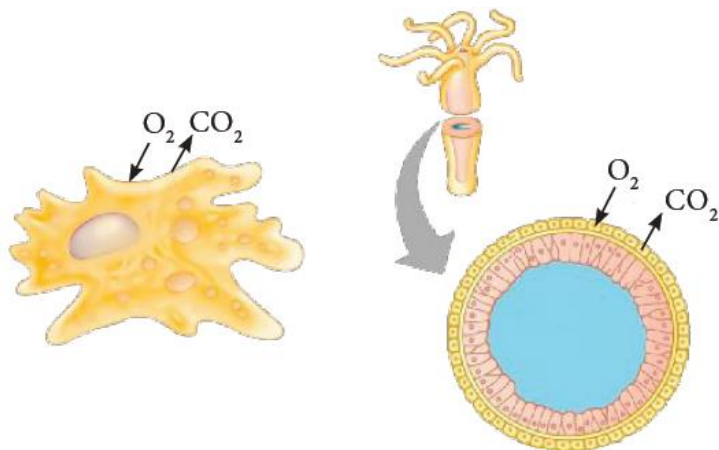
I. Tashkiliy qism: salomlashish, navbatchi axboroti, sinf va o'quvchilarning darsga tayyorgarligi tekshiriladi, o'quvchilar ehtiyojlari aniqlanadi.

II. O'tilgan mavzuni mustahkamlash. o'tilgan mavzu yuzasidan savol-javob o'tkazish,

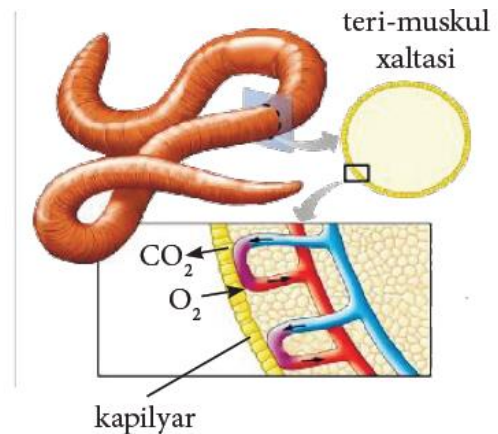
uy vazifasini bajarilishini ko'zdan kechirish.

III. Yangi mavzu bayoni:

Nafas olish muhim fiziologik jarayon bo'lib, tirik organizmlarning eng ahamiyatli xususiyatidir. Hayvonlar ham nafas olish jarayonida barcha tirik organizmlar singari kislorod qabul qilib, karbonat angidrid ajratadi. Nafas olish jarayoni-da qabul qilingan kislorod oziq moddalarning parchalanish jarayonida ishtirok etadi. Parchalanish natijasida ajraladigan energiya hayvon organizmidagi barcha biologik jarayonlar uchun sarf bo'ladi.

6.7-rasm. Bir hujayrali hayvonlar va bo'shliqichlilarning nafas olishi.

6.8-rasm. Halqali chuvalchanglarning teri-orqali nafas olishi.

Ko'pchilik umurtqasiz hayvonlar (g'ovaktanlilar, bo'shliqichlilar, chuvalchanglar, tuban qis-qichbaqasimonlar, ignaterililar)da nafas organlari bo'lmaydi (6.7–6.8-rasmlar). Ular kislorodni butun tana yuzasi orqali qabul qiladi. Dengizlarda yashovchi mollyuskalar jabralari bilan, chu-chuk suv va quruqlikda tarqalgan mollyuskalar esa o'pkalar orqali nafas oladi. Nafas olish organlari yordamida qabul qilingan kislorod qon orqali barcha organlarga yetkaziladi. Bo'g'imoyoqlilar tipiga mansub qisqichbaqasimonlar jabralar orqali nafas oladi. Quruqlikda yashaydigan bo'g'imoyoqlilarning nafas olish organlari traxeya yoki o'pkalar hisoblanadi. O'rgimchaklar bir juft o'pka xaltalari va ikki tutam traxeyalar yordamida nafas oladi. Chayonlar faqat o'pkalar, falanga va kanalar esa traxeyalar yordamida nafas oladi. Hasharotlarning nafas olish organlari naychalarga o'xshash traxeyalardan iborat. Havo hasharotlarning qorin bo'limida joylashgan nafas olish teshiklari orqali traxeyalarga o'tadi. Traxeyalar shoxlanib, barcha organlarga yetib boradi.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash:

1. Bir hujayrali hayvonlar qanday nafas oladi?
2. Bo'shliqichlilar bilan bir hujayrali hayvonlarning nafas olish sistemasida qanday o'xshashlik bor?

V. Darsni yakunlash: o'quvchini yutuq va kamchilliklarini muhokama qilish, rag'batlantirish.

VI. Uyga vazifani e'lon qilish: yangi mavzuni to'liq takrorlash va yangi mavzu yuzasidan bilimlarini mustahkamlab kelish.

O'IBDO': _____

(imzo)

(sana)

veb-saytimiz: Zokirjon.com

Zokirjon.com. veb-sayiti orqali o'zingiz uchun kerakli hujjatlarni yuklab olishingiz mumkin.

Zokirjon Admin bilan

90-530-68-66, 91-397-77-37 nomerga murojaat qilishingiz, shu nomerdagi telegram orqali bog'lanishingiz nza456 yoki nza445 izlab telegramdan yozishingiz so'raladi.

Telegramda murojaatingizga o'z vaqtida javob beriladi

42 listdan iborat astranomiya fanidan 7-sinf III chorak konspektini to'loq holda olish uchun telegramdan yozing.

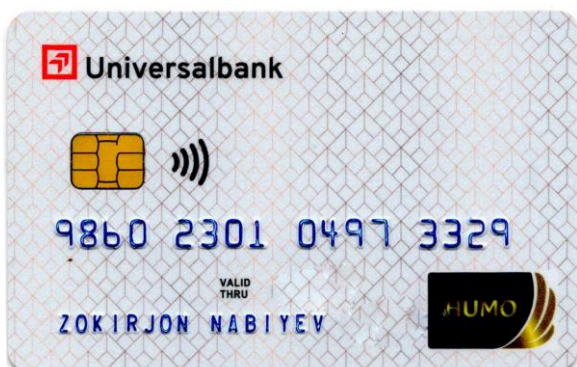

Telegram kanalimiz:

@Maktablar_uchun_hujjatlar

To'lov uchun: **UZCARD *880*9860230104973329*summa#**

Plastik egasi Nabiyev Zokirjon

DIQQAT!!!

Sizga bu **OMONAT** qilib beriladi.
To'liq holda olganingizdan so'ng:
Faqat o'zingiz uchun foydalaning.
Hech kimga bermang hattoki eng yaqin insoningizga ham.
Internet orqali veb-saytlarga joylamang.
Kanal va gruppalariga tarqatmang.

**OMONATGA
HIYONAT QILMANG.**

Bizni hizmatdan foydalanib qulay imkoniyatga ega bo'ling!

Bizda maktablar uchun quyidagi hujjatlar mavjud.

- 1. 1-11-Sinflar uchun kelajak soati ish reja va konspektlari**
- 2. 1-11-Sinflar uchun barcha fanlardan to'garak hujjatlari**
- 3. Sinf rahbar hujjatlari**
- 4. Metodbirlashma hujjatlari**
- 5. Ustama hujjatlari**
- 6. 1-11-Sinflar uchun barcha fanlardan konspektlar va tezislar**
- 7. 1-11-Sinflar uchun Ish rejalar (Taqvim mavzu rejalar)**
- 8. Maktab ish hujjatlari**
- 9. Direktor ish hujjatlari**
- 10. MMIBDO' ish hujjatlari**
- 11.O'IBDO' ish hujjatlari**
- 12.Psixolog hujjatlari**
- 13.Xotin-qizlar qo'mitasi ish hujjatlari**
- 14.Kutubxona mudirasi ish hujjatlari**
- 15.Besh tashabbus hujjatlari**
- 16. Ommalashtirish uchun dars ishlanmalar va ochiq dars ishlanmalar, taqdimotlar, slaydlar**